

УДК 378.147:811.111]:159.9.018

Подано до редакції: 02.11.2025

Прийнято після рецензування: 04.12.2025

Затверджено до друку: 22.12.2025

Опубліковано: 29.12.2025

<https://doi.org/10.32405/2411-1309-2025-35-145-156>

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Світлана Печенізька, кандидат філологічних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу навчання іноземних мов, Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна
iana7sun@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9342-1853>

Анотація. У статті проведено аналіз типових ознак учнів, характерних для представників digital-покоління Зумерів та Альфа. Ці характеристики слід брати до уваги вчителям при побудові занять з іноземної мови у закладах загальної середньої освіти України з метою покращення результативності навчального процесу. Окрім того, систематизовано недоліки традиційного викладання іноземних мов з сучасного погляду, які варто враховувати для побудови найбільш відповідного стилю навчання з учнями задля підвищення успішності.

Ця робота базується на аналізі статистичних даних та емпіричних досліджень, дозволяючи оцінити переваги, недоліки, розвиток і функціонування різних методів й підходів до навчання іноземних мов задля пошуку найбільш оптимальних шляхів побудови робочої комунікації вчитель – учні, що сприятиме більшому навчальному прогресу сучасних учнів з урахуванням їхніх психофізіологічних особливостей.

У представників цифрових поколінь нерідко спостерігається проблема соціальної адаптації, яка створює педагогічну необхідність приділяти особливу увагу розвитку в учнів комунікативної й соціокультурної компетентності (особливо в наш час вимушеної посиленої євроінтеграції), в тому числі засобами іноземної мови, що зможе сприяти і вихованню емоційного інтелекту по відношенню до співрозмовників: етикету, емпатії, толерантності до точки зору, культури інших людей та свободи самовираження. Для реалізації цієї мети розглядаємо медіацію як сучасну навчальну стратегію глибокого занурення (“*languageing*”) в іноземну мову та культуру задля формування “*cultural fit*” – підґрунтя для успішної інтеграції в іншомовному середовищі.

Надано авторські методичні рекомендації щодо найоптимальніших (з власного досвіду роботи) сучасних стратегій викладання іноземної (англійської) мови у НУШ, фокусуючись на принципі виховання культурної відповідності (“*cultural fit*”) як фундаменті формування соціокультурної іншомовної компетентності учнів і ролі вчителя як фасилітатора та медіатора освітнього процесу.

Ключові слова: «теорія поколінь»; «покоління Z, Альфа»; ключові характеристики представників покоління Зумерів та Альфа; cultural fit; медіація; фасилітатор; вчитель-медіатор; сучасні методичні прийоми викладання іноземної мови у НУШ.

Постановка проблеми. За теорією поколінь (Miyu, б. д.), на Землі існують кілька різних поколінь: «велике покоління» (1901–1925), «мовчазне покоління» (1925–1946), «бебі-бумери» (1946–1964), X (1965–1980), Y («міленіали») (1981–1996). Тих, хто народився після 2000 р., називають «цифровим поколінням» – до них належать покоління Z, або зумери (1997–2012), покоління Альфа (2010–2025) і покоління Бета (з 2025 р.). Згідно з результатами дослідження Фонду розвитку інтернету в 2015 р. (Straus & Howe, 1991), вже тоді майже 80% учнів використовували Інтернет три години на добу, а кожен шостий проводив у Всесвітній мережі близько восьми годин на добу! І щороку ці цифри зростають у геометричній прогресії. Сучасне покоління учнів та студентів просто не уявляє свого життя без «гаджетів» та цифрового простору. Як і кожне попереднє покоління, вони мають особливості, що впливають на їхні успіхи в навчанні. «Цифрове покоління» потребує істотно інших підходів до навчання, на відміну від поколінь, що навчалися перед ними.

Успішне оволодіння іноземною мовою в закладах загальної середньої освіти України – запорука правильної взаємодії вчителя та учня. Сучасний педагог, який належить до попередніх поколінь, має враховувати різницю між поколіннями під час роботи: брати особливості сучасного покоління до уваги під час планування та організації навчального процесу.

Щоб краще зрозуміти особливості «цифрових поколінь» зумерів та покоління Альфа, слід розглянути переваги та недоліки традиційного викладання іноземних мов, а саме: що відповідає їхнім потребам і мотивує на більші досягнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Теорії поколінь (поколінневі теорії) – сукупність суспільно-наукових підходів в царинах соціології, філософії та психології, що насамперед сфокусовані на поясненні соціального аспекту поколінності. Перші вагомі праці в цій галузі були опубліковані впродовж XIX століття. Зокрема, К. Маннгейм вбачав у наступності поколінь біологічно зумовлену основну рушійну силу історичного процесу. Проте, після Другої світової війни в суспільних науках основний фокус змістився на виокремлення соціоісторичних обставин як формуючий фактор поколінневих відмінностей.

Теорія Штрауса-Гоува (Neil Howe & William Strauss), яка за їхніми словами створювалася на основі праць різних авторів і мислителів: від древніх письменників, як Полібій і Ібн Хальдун, до відносно сучасних соціальних теоретиків, як Х. Ортега-і-Гассет, К. Маннгейм, Дж. Мілль, Е. Літтре, О. Конт і Ф. Мантре, вважається базовою світовою теорією, що описує цикли поколінь, які застосовуються в тому числі й для адаптації навчальних процесів.

З часу здобуття Незалежності, зацікавленість в здійсненні поколінневих досліджень серед українських суспільних науковців постійно зростає. Більш того можна вже стверджувати, що протягом останніх десятиліть було опубліковано більше наукових матеріалів в Україні, пов'язаних із цією тематикою, ніж за все попереднє століття. Причиною такого стрімкого росту зацікавленості стала лібералізація та подальша інтеграція вітчизняної наукової сфери в західний науковий дискурс. Згодом цей тренд

став ще більш виразним завдяки вітчизняним масмедіа, які вслід за західними ЗМІ також почали формуванню значний попит на поколінняв дослідження українського суспільства. Результатом цієї затребуваності стало найбільше подібне дослідження в Україні «Українське покоління Z: цінності та орієнтири», здійснене Центром «Нова Європа» у 2017 році [12].

Останні дослідження в світі часто аналізують, як покоління «цифрових людей» (Z, Альфа) потребують зміни традиційних методів викладання. Сучасні дослідження теорії поколінь (X, Y, Z, Альфа) в українській педагогіці теж зосереджені на адаптації методів навчання до цифрових потреб покоління Z та Альфа. Ключові теми включають кліпове мислення, гейміфікацію, персоналізоване навчання та необхідність міжгенераційної взаємодії для формування соціальних компетентностей, що відображено в роботах із соціально-психологічної взаємодії та освітніх інновацій (Г. Горохова, 2019), соціокультурної взаємодії (Н Довгань, 2020), синергії суб'єктів освітнього процесу Нової української школи в контексті Теорії поколінь (А. Єрмоленко, 2018) тощо.

Основні напрямки досліджень у сфері педагогіки (2020–2025):

Цифрова педагогіка для «цифрового покоління»: Основна увага приділяється навчанням покоління Z та Альфа, які потребують швидкої зміни контенту, інтерактивності та візуалізації інформації.

Інтергенераційний підхід: Дослідження, зокрема Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, наголошують на важливості соціокультурної взаємодії поколінь для конструювання освітніх сценаріїв.

Гейміфікація та мобільне навчання: Активне впровадження ігрових технологій, які відповідають потребам сучасних учнів у швидкому отриманні результату (зворотного зв'язку).

Психологічні особливості: Публікації аналізують зниження концентрації уваги («кліпове мислення») та потребу в нових формах виховання.

Ключові висновки останніх публікацій:

1) Педагоги мають трансформуватися з «трансляторів знань» у «фасилітаторів», що підтримують самостійний пошук інформації учнями, а сучасні вчителі іноземних мов, на нашу думку, мають виконувати також і функцію «медіаторів» (посередників-розтлумовувачів контекстних мовленнєвих нюансів між сторонами комунікації) та вміти навчати цього учнів для полегшення (часто вимушеної в наш воєнний час) інтеграції в іншомовному середовищі.

2) Навчальний процес вимагає поєднання індивідуалізації та соціалізації, враховуючи різний досвід поколінь.

3) Теорія поколінь застосовується для подолання конфліктів та побудови ефективної комунікації в освітньому просторі.

4) Спеціальні дослідження особливостей навчання сучасного покоління, зокрема в контексті опанування іноземних мов і культур, потребують поглибленого аналізу та впровадження результатів дослідження у шкільну практику. Теоретичні й практичні здобутки вчителів і вчених мають бути спрямовані на вдосконалення вже наявних підходів та/або пошук нових альтернативних шляхів задля забезпечення високого рівня знань, навичок учнів й неперервного оновлення методологічної бази відповідно до викликів і вимог часу, а також реалізації інноваційних підходів, форм, методів і засобів

навчання з метою всебічного розвитку особистості, конкурентоспроможної як на вітчизняному, так і на світовому ринку праці, особливо в умовах посиленої євроінтеграції.

Тож вбачаємо нашою задачею долучитися до наукового дискурсу щодо окресленого питання, зокрема додаючи аналітику психофізіологічних особливостей сучасного покоління Альфа в контексті навчальних можливостей опанування іноземних мов у Новій українській школі, про що наразі існує менше досліджень, ніж про покоління Z або інші попередні покоління, що зумовлює актуальність обраної тематики й проблематики цієї статті.

Мета статті – аналіз типових особливостей представників «цифрових поколінь» Z та Альфа з урахуванням недоліків традиційного викладання іноземних мов, щоб сприяти найефективнішим педагогічним стратегіям навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти України на основі систематизації методичних рекомендацій зарубіжних і вітчизняних науковців, а також власного практичного досвіду з фокусом на ролі медіації у формуванні іншомовної соціокультурної компетентності.

Методи дослідження. У дослідженні застосовувався порівняльно-аналітичний метод – загальнонауковий підхід, що передбачає в даному дослідженні виявлення специфічних психофізіологічних особливостей різних поколінь та зіставлення традиційного й сучасного методів викладання іноземних мов для виявлення їх спільних рис, розбіжностей, причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей з метою оптимізації результатів навчання.

Результати та обговорення. Л. Коростіль (2018), адаптувавши до освітнього процесу бізнес-принципи, що використовують сьогодні під час постановки завдань для працівників покоління Z, подає формули, здатні охарактеризувати основні відмінності представників цього покоління:

– *принцип супермена:* інтерес – основна мотивація покоління Z: для них легко зробити цікаве та зрозуміле завдання, на відміну від того, коли їм не зрозуміло, як робити і навіщо;

– *принцип правил гри:* покоління Z повинне знати правила гри: хто відповідальний, які правила, хто переможець і коли, хто керівник і з яких питань можна до нього звертатися. Також варто ставити їм короткі терміни під час виконання завдань;

– *принцип швидкого результату:* представники покоління Z прагнуть перемагати. Їм необхідно знати, що певна діяльність їм посилює;

– *принцип нагороди:* учні покоління Z не можуть довго чекати; вони бажають, щоб їхні мрії здійснювалися швидко. Тому необхідно вказувати окрім терміна виконання завдань, ще й час досягнення першої перемоги.

Кризовий психолог Г. Солдатова (2016) звертає увагу вчителів на створення спеціальних освітніх умов:

1. Із сучасними дітьми слід працювати за шаблонами. Це їх заспокоює. Говорити короткими реченнями, подіями, історіями, на зразок публікацій в інтернеті. Завдання розбивати на дрібніші. Розписувати інструкції для виконання завдання.

2. Покоління Z активно працює там, де їм цікаво та комфортно. У рамках «треба» результативність набагато зменшується. Матеріал має бути цікавим, подаватися дозовано, з ігровими елементами. Нестандартне оформлення кабінету можливе за відсутності матеріально-технічної бази.

3. Покоління Z живе у віртуальному світі, де в них своя належність до соціальних віртуальних груп. Тому одним із каналів зв'язку із сучасним поколінням має бути соціальна мережа.

4. Ведення блогів – особистий публічний щоденник сучасного учня або студента. Їм цікавіше висвітлити результати та досягнення в соціальній мережі, ніж записувати їх до зошита, який читає тільки вчитель.

Коли говорять про зміну поколінь, зазвичай згадують міленіалів, зумерів і бумерів. Проте час не стоїть на місці, і на сцені з'явилося новачки покоління Альфа: наймолодші, найтехнологічніші й водночас найвибагливіші до контенту, особливо навчального. Вони радикально змінюють правила взаємодії, тож творці освітніх продуктів намагаються глибше зрозуміти їхні потреби, переосмислюють формати подання матеріалу та вчать утримувати їхню увагу. Як слушно зазначає Я. Біла: «Ці діти не уявляють свого життя без гаджетів і звикли до швидкоплинного інформаційного потоку. Саме це формує їхнє кліпове мислення: вони швидко втрачають концентрацію і не можуть довго зосереджуватися на одному завданні – чи то навчання, чи то розваги. Натомість орієнтовані не на запам'ятовування, а на навички пошуку, перевірки та обробки інформації, щоб максимально ефективно її використовувати. Покоління Альфа – мультизадачне і креативне. Вони з легкістю працюють з різними застосунками й платформами, швидко перемикаються між завданнями та можуть одночасно ефективно виконувати кілька справ, знаходячи нестандартні рішення» (Біла, 2025).

На основі систематизації методичних рекомендацій зарубіжних і вітчизняних науковців (Біла, 2025; Колосова, б. д.; Коростіль, 2018; Мірошникова, (б. д.); Солдатова, 2016, Council of Europe, 2020; Eldridge, 2025; Hughes, Gillett, & McGuire, 2025; Straus, & Hove, 1991; Taft, 1981), а також власного педагогічного досвіду можна розглянути ключові характеристики, типові для різних представників «цифрових поколінь» Z, Альфа, та дослідити роль цієї специфіки при навчанні, зокрема при викладанні іноземних мов у закладах загальної середньої освіти України (табл. 1).

Таблиця 1

Урахування ключових характеристик представників «цифрових поколінь» Z, Альфа при навчанні, зокрема при викладанні іноземних мов, у закладах загальної середньої освіти України

Типові характеристики учнів «цифрового покоління»	Недоліки традиційного навчання	Сучасні методичні прийоми викладання іноземної мови у НУШ
Принцип « <i>Why?</i> »	Класична авторитарна модель вчителя, який наказує учню, що робити, а учень виконує вказівки, не завжди розуміючи їхню логіку, мету, цілі. Авторитет вчителя є безсумнівним. Питання зазвичай не ставляться. Для сучасних реалій така модель є застарілою через недостатню результативність	Учням важливо пояснити, нащо потрібно вивчати іноземні мови взагалі та з якою метою виконувати те чи інше завдання зокрема – без розуміння можливостей практичного використання предмета в реальному житті мотивувати учнів щось робити не формально не вдасться, а без внутрішньої мотивації опанування іноземної мови як мінімум ускладнюється,

		як максимум – унеможлиблюється
Принцип « <i>Digital-покоління</i> »	Часто відсутність сучасних технологій під час занять через недостатню кількість шкіл, обладнаних спеціалізованими комп'ютерними кабінетами та мультимедіями для роботи. Використання сучасних технологій під час навчального процесу (як на заняттях у школі, так і самостійно) дає змогу підвищити активність учнів під час вивчення іноземних мов. Окрім того, завдяки гаджетам учні постійночують сучасну іноземну мову, можуть переглядати відео і таким чином спрацьовує не тільки слухова, а й зорова пам'ять	Сучасні учні, народжені в епоху технократизації й еру інтернету, відрізняються від попередніх поколінь: і стилем життя, і мисленням, і навичками, у т. ч. у сфері інформаційно-комунікаційних технологій – цю відмінність доцільно враховувати при налагодженні педагогічних зв'язків поколінь, між якими існує справжня прірва, яка поділяє людство на життя до та після появи інтернету і мобільних телефонів. Завдання педагога – враховувати ці відмінності поколінь при плануванні занять, аби досягти максимального ефекту.
Принцип « <i>Computer-addicted</i> »	Заборона використання смартфонів під час уроку. Невміння (і часто небажання) вчителів старших поколінь вчитися використовувати сучасні гаджети в рамках навчального процесу. Використання гаджетів на уроках тільки сприяє підвищенню мотивації учнів до навчання. Хоча, з іншого боку, якщо не контролювати цей процес, то учнів «легко» «загубити» у просторах інтернету. Замість потрібних сайтів і необхідних додатків, вони блукатимуть сторінками соціальних мереж	Залежність від гаджетів є глобальною проблемою у всьому світі – її наразі досить складно подолати і неможливо ігнорувати, втім, можна перетворити гаджет із ворога на друга і помічника як педагогу, так і учням. Вчитель виграє більше, якщо буде не забороняти, а дозволяти використовувати смартфон на заняттях – із навчальною метою: наприклад, можна сформувати корисну звичку перевіряти себе, шліфувати вимову й відшукувати незнайомі іношомовні слова в електронних словниках, а для самостійної підготовки (у т. ч. проектної роботи) задавати домашнє завдання з пошуку потрібної інформації в мережі Інтернет, готуватися до дискусії за темою певних ток-шоу чи постів у соціальних мережах, спілкуватися на форумах із носіями мови, проходити онлайн-тести, лексико-граматичні навчальні ігри тощо
Принцип « <i>Visual learning</i> »	Відсутня або недостатня візуалізація навчального матеріалу, акцент на великих	Представники «цифрового покоління» звикли не стільки читати, скільки слухати

	<p>текстових обсягах для опрацювання.</p> <p>Утім, візуалізація матеріалу, що вивчається, є необхідною під час опанування іноземних мов.</p> <p>Візуалізація подає контекст ситуації, задіює зорову пам'ять, активує асоціації, приємні спогади тощо.</p> <p>Для використання візуалізації під час викладання іноземних мов можна використовувати фотографії, публікації, слайди, автентичне відео тощо</p>	<p>аудіокниги або дивитися фільми, зняті за цими книгами; у соціальних мережах переглядають пости з фото, а у своїх повідомленнях часто використовують засоби візуалізації на кшталт «смайликів» та «мемів». Тож не випадково і сучасні підручники почали використовувати більше візуальних тригерів для привернення уваги читачів: фото, таблиці, схеми, ілюстрації, графічні засоби для акцентуації потрібної інформації, а замість звичайних текстів – формат електронних листів або інтернет-форумів</p>
<p>Принцип «кліпового мислення»</p>	<p>Орієнтація навчального процесу на людей з традиційним мисленням та вмінням довго зосереджуватися.</p> <p>Проблема сучасних поколінь – у нездатності довго бути зосередженими. Тому традиційні форми і методи роботи для них не будуть результативними: слід «подрібнювати» навчальний матеріал на блоки, змінювати види діяльності між ними, форми роботи, забезпечувати учнів візуальною підтримкою того, що вивчається</p>	<p>Сучасна молодь не звикла довго зосереджуватися на певній інформації – це потрібно враховувати при доборі навчально-методичних матеріалів: для занять у класі тематичні аудіо- чи відеофайли краще добирати тривалістю не більше 5–10 хв, для домашнього опрацювання – не більше 20 хв. Навчальний матеріал варто розбивати на невеликі логічні блоки, завдання на закріплення-відпрацювання також мають бути стислі за змістом – їх краще варіювати кожні 15–20 хв задля збереження максимальної концентрації уваги і зосередженості учнів</p>
<p>Принцип «проблемної соціалізації»</p>	<p>Увага тільки на навчальний матеріал, а не на розвиток соціальних навичок.</p> <p>Проблема соціалізації впливає як на якість життя учнів, так і на рівень володіння іноземною мовою.</p> <p>Тому вчителям слід враховувати таку проблему при плануванні занять, багато уваги приділяти формуванню комунікативних навичок: парній роботі (з постійною зміною партнерів), роботі в мінігрупах, виступам іноземною мовою тощо</p>	<p>У представників «цифрових поколінь» нерідко спостерігається проблема соціальної адаптації – з технікою їм, як правило, легше вдається встановити контакт, ніж з людьми, через звичку спілкуватися більше в режимі онлайн, ніж у реальному житті. Це створює педагогічну необхідність приділяти особливу увагу розвитку в учнів комунікативної й соціокультурної компетентності (особливо в наш час вимушеної посиленої євроінтеграції), у т. ч.</p>

		<p>засобами іноземної мови, ініціюючи типові ситуації для спілкування у форматі <i>real life</i> або пропонуючи цікаві сучасним учням теми для дискусій – все те, що може спровокувати їх на висловлення й аргументацію власних думок, а також зможе сприяти вихованню емоційного інтелекту щодо співрозмовників: етикету, емпатії, толерантності до поглядів / культури інших людей та свободи самовираження. З цією метою найкраще придатна медіація як сучасна навчальна стратегія глибокого занурення (“<i>languageing</i>” (Council of Europe, 2020) в іноземну мову та культуру задля формування “<i>cultural fit</i>” – підґрунтя для успішної інтеграції в іншомовному середовищі, що детальніше аналізуємо в інших дослідженнях</p>
<p>Принцип «<i>інтересу передусім</i>»</p>	<p>Орієнтація на програмові вимоги, загальні результати і на колективну роботу на протипагу сучасним освітнім орієнтирам: особистісно орієнтованому підходу, індивідуальній роботі з підвищення мотивації до навчання і розкриття потенціалу кожного учня.</p> <p>Сучасних учнів важко мотивувати, оскільки «так треба» вже не є аргументом для цього покоління. Їм потрібно відчувати зацікавленість, актуальність того, що вивчається.</p> <p>Слід залучати учнів до підготовки матеріалів до занять (запитувати, які книжки вони читають, та їх обговорювати, відео, що вони дивляться, музику, яку вони слухають, проблеми, що тривожать саме їх) та ін.</p>	<p>Пробудження в учнів цікавості до виконання того чи іншого завдання теж є необхідною складовою підвищення їхньої мотивації до навчання – важливо обирати актуальні, цікаві для сучасної молоді теми, які пробуджували б у них бажання включення і реагування чи то в монологічному, чи то в діалогічному форматі. Тексти, аудіо/відео або інші візуальні навчальні матеріали (флеш-картки, постери, плакати, інтерактивні матеріали тощо) потрібно добирати також відповідно до поставлених педагогічних завдань, однак з обов’язковим урахуванням вікової психології, смаків та інтересів аудиторії</p>
<p>Принцип «<i>сучасності</i>»</p>	<p>Відсутні або недостатні можливості для повноцінного використання на заняттях автентичних матеріалів, публікацій з інтернету, відео з YouTube, інтерактиву з носіями мови тощо.</p>	<p>Важливими для підтримання інтересу учнів до навчального процесу є не тільки відповідність обраних вчителем тем та матеріалів сучасним запитам і потребам, а й форми, методи, засоби навчання, які мають</p>

	<p>Матеріал для сучасних учнів повинен бути актуальним, цікавим та релевантним. Використання автентичного, не адаптованого сучасного матеріалу для вивчення іноземної мови сприяє більшій мотивації, оскільки учні бачать «живу» мову як практичний засіб користування нею для розв'язання конкретних завдань реального життя</p>	<p>враховувати реалії сьогодення. Вчителям для ефективного використання сучасних електронних засобів навчання самим необхідно володіти медіаграмотністю і стежити за інноваціями і трендами як у своїй сфері, так і в галузі інформаційно-комунікаційних технологій (AI, Chat GPT та ін.), що наразі викликає певні проблеми у старшого покоління, без чого важко утримувати авторитет в очах учнівства</p>
<p>Принцип «самоаналізу»</p>	<p>Вміння саморефлексії в традиційній системі викладання іноземних мов не розглядалося. Тому варто звернути особливу увагу на реалізацію цього принципу під час навчального процесу: вчити учнів самоаналізу, а також із часом покращувати цю навичку шляхом систематичного опрацювання.</p>	<p>Серед інших характерних особливостей представників «цифрових поколінь» є і досить висока, подекуди навіть дещо завищена, самооцінка, що часто не дає змоги об'єктивно аналізувати свої можливості за тих чи інших пропонованих обставин. Уміння виявляти свої сильні й слабкі сторони для їх подальшого опрацювання є важливим етапом на шляху становлення особистості – тож із боку педагогів було б доречно включати завдання, які могли б розвивати навички самоаналізу як шляхом предметних, так і міжпредметних зв'язків</p>
<p>Принцип «самоосвіти» / «навчання впродовж життя»</p>	<p>У класичній системі освіти акцент робився на спільній роботі в межах навчальної програми. Зміна освітньої парадигми вимагає як від учнів, так і від вчителів постійно навчатися і розвиватися, аби не відставати від швидкоплинного руху життя у глобалізованому світі. Завдання педагога сьогодні – навчити учнів самоосвіти та навичок «навчання впродовж життя». Привчати учнів до аналізу та синтезу матеріалу, пошуку чогось нового, прояву власної індивідуальності, критичного й творчого мислення у розв'язанні життєвих завдань</p>	<p>Важливою передумовою розвитку зрілої, всебічно розвинутої й гармонійної особистості є також розуміння необхідності самоосвіти як рушійного фактора на шляху успішного становлення, самоусвідомлення й самореалізації. Тому з-поміж інших завдань педагогу також важливо донести до учнів і значущість принципу навчання впродовж життя, допомагаючи розвивати навички самоосвіти шляхом поєднання завдань у класі з позакласними, закладаючи в систему мотивації успішності учнів результати їхньої самостійної підготовки та запропоновані ними самими</p>

		ініціативи з підвищення власного професійного рівня у володінні предметом, що надасть також можливості прояву індивідуальності, критичного мислення й креативності, які цінуються на сучасному ринку праці як в Україні, так і у світі
--	--	--

Висновки. У сучасних навчальних закладах навчаються представники «цифрових поколінь»: Z та Альфа. Ці покоління мають типові особливості, які є релевантними для них та рушійними в їхньому процесі навчання.

Тому вчителям, які звикли до традиційних форм навчання іноземних мов, слід ураховувати особливості цих поколінь, вносити зміни й відповідні корективи під час планування навчального процесу, оскільки саме це дає змогу підвищити мотивацію учнів під час вивчення іноземних мов та покращити їхні навчальні досягнення.

До пріоритетних особливостей, які варто сьогодні запроваджувати під час занять з іноземних мов, належать:

- візуалізація матеріалу й адаптація під кліпове мислення;
- використання інтерактивних технологій у процесі класного та позакласного навчання;
- розвиток ключових компетентностей за концепцією НУШ;
- формування навичок міжкультурної соціалізації, рефлексії, критичного мислення та самоаналізу;
- залучення учнів до пошуку сучасного автентичного соціокультурного матеріалу з різних джерел, необхідного для навчання іноземних мов і культур крізь призму медіації як сучасної навчальної стратегії (що є предметом наших подальших досліджень).

Список використаних джерел

Біла, Я. (2025) Покоління Альфа: як ефективно навчати дітей, що ростуть у світі технологій і швидких змін. *Освіторія*. <https://osvitoria.media/experience/pokolinnya-alfa-yak-efektyvno-navchaty-ditej-shho-rostut-u-sviti-tehnologij-i-shvydkyh-zmin/>

Колосова, Г. (б. д.). Хто такі «ікси» та «ігреки» і як їм порозумітися з «зетами». <https://www.pedrada.com.ua/article/1236-qqq-17-m3-15-03-2017-hto-tak-ksi-ta-greki-yak-m-porozumtysya-z-zetami>

Коростіль, Л. А. (2018). Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії. *Народна освіта*, (1), 82-88 https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229

Мірошникова, А. (б. д.). Головні риси сучасних школярів та як їх спрямувати в корисне русло. *Освіторія*. <https://osvitoria.media/opinions/yak-vchytelyam-porozumitysya-z-tsufrovym-pokolinnyam-ditej-porady-psyhologa/>

Солдатова, Г. (2016). Покоління Z: психолог розповіла, як Інтернет змінив сучасних дітей. <https://ukr.media/science/272956/>

Eldridge, S. (2025). Generation Alpha. In *Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Generation-Alpha>

- Hughes, C., Gillett, G., & McGuire, L.** (2025). The psychology of generation Alpha. <https://theconversation.com/the-psychology-of-generation-alpha-268500>
- Straus, W., & Hove, N.** (1991). *Generations: the history of America's future. 1584 to 2069*. New York: Perennial.
- Council of Europe.** (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion volume*. Strasbourg: Council of Europe Publishing. http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf
- Taft, R.**(1981). The Role and Personality of the Mediator In Bochner, S. (Ed.) *The Mediating Person: Bridges Between Cultures*, pp. 53–88. Cambridge, MA: Schenkman.
- Mriya.** (б. д.). Покоління X, Y, Z та Альфа: хто вони і чим відрізняються? <https://mriya.org.ua/blog-pokolinnya-x-y-z-ta-alfa-hto-vony-i-chym-vidriznyayutsya/#title-2>

References

- Bila, Ya.** (2025) Pokolinnia Alfa: yak efektyvno navchaty ditei, shcho rostut u sviti tekhnolohii i shvydkykh zmin. *Osvitoriia*. <https://osvitoria.media/experience/pokolinnya-alfa-yak-efektyvno-navchaty-ditej-shho-rostut-u-sviti-tehnologij-i-shvydkyh-zmin/> (in Ukrainian).
- Kolosova, H.** (n. d.). *Khto taki «iksy» ta «ihrek» i yak yim porozumitysia z «zetamy»*. <https://www.pedrada.com.ua/article/1236-qqq-17-m3-15-03-2017-hto-tak-ksi-ta-greki-yak-m-porozumitysia-z-zetami> (in Ukrainian).
- Korostil, L. A.** (2018). Pokolinnia Z: poshuk sposobiv pedahohichnoi vzaiemodii. *Narodna osvita*, (1), 82-88 https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229 (in Ukrainian).
- Miroshnykova, A.** (n. d.). Holovni rysy suchasnykh shkolariv ta yak yikh spriamuvaty v korysne ruslo. *Osvitoriia*. <https://osvitoria.media/opinions/yak-vchytelyam-porozumitysia-z-tsyfrovym-pokolinniam-ditej-porady-psyhologa/> (in Ukrainian).
- Soldatova, H.** (2016). *Pokolinnia Z: psykholoh rozpovila, yak Internet zminyv suchasnykh ditei*. [https://ukr.media/science/272956/Eldridge, S. \(2025\). Generation Alpha. In *Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Generation-Alpha> \(in Ukrainian\).](https://ukr.media/science/272956/Eldridge, S. (2025). Generation Alpha. In Britannica. https://www.britannica.com/topic/Generation-Alpha)
- Hughes, C., Gillett, G., & McGuire, L.** (2025). The psychology of generation Alpha. <https://theconversation.com/the-psychology-of-generation-alpha-268500>
- Straus, W., & Hove, N.** (1991). *Generations: the history of America's future. 1584 to 2069*. New York: Perennial (in English).
- Council of Europe.** (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion volume*. Strasbourg: Council of Europe Publishing. http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf (in English).
- Taft, R.**(1981). The Role and Personality of the Mediator In Bochner, S. (Ed.) *The Mediating Person: Bridges Between Cultures*, pp. 53–88. Cambridge, MA: Schenkman (in English).
- Mriya.** (n. d.). *Pokolinnia X, Y, Z ta Alfa: khto vony i chym vidrizniatsia?* <https://mriya.org.ua/blog-pokolinnya-x-y-z-ta-alfa-hto-vony-i-chym-vidriznyayutsya/#title-2> (in Ukrainian).

Svitlana Pechenizka, Candidate of Philological Sciences (PhD), Associate Professor, Leading Research Fellow of the Department of Foreign Language Education, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

---

THE PECULIARITIES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN NEW UKRAINIAN SCHOOL

Abstract. The article provides analysis of typical characteristics for generations Z and Alpha. These characteristics should be taken into account by teachers while constructing classes in educational establishments of Ukraine in order to find out the possible ways for improving effectiveness of learning process. In addition, some disadvantages of traditional foreign language teaching from a modern point of view are systematized to choose the most appropriate learning styles for pupils and students of generations Z and Alpha to improve their results.

This work is based on the analysis of statistical data and empirical research, allowing to assess the advantages, disadvantages, development and functioning of various methods and approaches to teaching foreign languages in order to find the most optimal ways of building working communication between teachers and students, which may contribute to greater educational progress of modern students, taking into account their psychophysiological characteristics.

Representatives of digital generations often have the problem of social adaptation, which creates a pedagogical need to pay special attention to the development of students' communicative and socio-cultural competence (especially in our time of needed fast European integration). It can be done by means of a foreign language, which can also contribute to the upbringing of emotional intelligence in relation to others: etiquette, empathy, tolerance to the culture of different nations and points of view of other people, as well as the freedom of expression. To achieve this goal, we consider mediation as a modern educational strategy of deep immersion ("linguaging") into a foreign language and culture in order to form "cultural fit" – the basis for successful integration in a foreign language environment.

The paper reflects the author's methodological recommendations as for the most effective (from one's own pedagogical experience) modern strategies of teaching foreign language (English) in New Ukrainian School.

Keywords: "theory of generations"; "Generations Z, Alpha"; key characteristics for generations Z and Alpha; cultural fit; mediation; facilitator; teacher-mediator; modern methodology of teaching foreign languages in New Ukrainian School.